

(ק"ב:) **נִיזְהָא דְתוֹרָא הֵן הֵן נִיזְהָא**

דְּאֵרִיָּה זֶה זֶה. תורא נרמז

למרע"ה כידוע פני השור זה משה. וזהו
לדעתא דמדרש [דברים רבא פרשה ט', ד'] שאמר
בדבר שקלסמך הן לה' אלקי השמים וכו'
בלשון הזה גזרת עלי מיתה הן קרבו ימין,
היינו שאני קלסמך בלשון הן לה' היינו
להודיע בעולם שהכל לכבוד שמים וגזרת עלי
מיתה ג"כ בלשון הזה, היינו שרמזת לי שזה
הוא ג"כ כבוד שמים, ע"ז הוא המשל במדרש
משל לאוהבו של מלך שהביא לו חרב וזה
לחמוך ראשו בזה, וזהו ניוהא דתורא הן הן.
דאריה זה זה, אריה זה דוד המלך ע"ה שאמר
מלא כל הארץ כבודו כי עיקר חייתו היה תלוי
שהיה רואה נכחו את הש"י והיה אומר זה אלי
ואנוהו, ועליו אמר הקב"ה [שמואל א' ט"ז, י"ג]
קום משחבו, זה הוא ציען כי שקק לבנות
ביהמ"ק לקיים זה אלי ואנוהו.

[נ' - (ה) ז' א']

ובדרך זה ביארתי מאמר תמוה ונפלא בפרק
ערבי פסחים³⁸: אמר רב, ניוהא דתורא "הן
הן", ניוהא דאריה "זה זה", ניוהא דגמלא
"דא דא", ניוהא דארבא "אילני הייא הילא
והילוק הוליא". והמכוון הוא דהדברים
הצריכים לעורר הבעלי חיים הן בקול אחד
פשוט הנאמר ונשנה כמה פעמים, ולעורר
הכוח והחפץ של המדבר כדי לעורר כוחו
של האדם למשוך החבל הוא בקולות משונים.
וזה ענין נפלא להורות אותנו שלשבר כוח
התאוה, יפה להתעורר במאמר אחד או במושכל
אחד כמה פעמים, כמו שמתאוה אדם לדבר
איסור, יאמר בהתלהבות הרבה פעמים מאמר
מחריד כמו "הקנאה" (והתאוה והכבוד)
מוציאים (את האדם מן העולם"), או "בא
וחשב הפסד (עבירה כנגד שכרה)" וכיוצא
בזה, אבל לישר הדעות ולהצדיק המושכלות
נגד הטענות בלבו של האדם, על זה יחשוב
ויתחכם בטענות ומושכלות שונות בתשובות
מוחלפות³⁹ לעורר הדעות הצודקים אשר
חוקקין במושכל הישראלי, וזה עמוק.

38 פסחים ק"ב, ב, ובודאי תמוה הדבר מדוע
עסקו חז"ל בצורת ה"דיבור של בהמות שונות"!
אגב זה מבאר רבינו כי ההבדל בין האדם ובין
הבהמה הוא ההבדל בין המושכל ובין ההרגשה,
ומזה לומד רבינו את ההבדל בין הטיפול בכוחות
הבהמיים שלנו ובין הטיפול בכוחות השכליים.
39. ולא במושכל אחד כמה פעמים.